

Iványi Gábor

Kátránypapír és kerítésdrót

Miért vagytok kegyetlenek?

Iványi Gábor

Kátránypapír és kerítésdrót

Miért vagytok kegyetlenek?

KAS Kiadó, 2025

A borítófotót Kocsis András Sándor készítette
Grafika: Rochak Shukla képe a Freepiken

ISBN 978-615-6915-04-7

Minden jog fenntartva

© Iványi Gábor, 2025

© KAS Kiadó, 2025

Felelős kiadó: Kocsis András Sándor,
a KAS Kft. ügyvezető igazgatója
Nyomdai előkészítés: Veres Ildikó
Korrektor: Veréb Eta

Készült az Aduprint Kft.-ben
Felelős vezető: dr. Tóth Zoltán

Előszó helyett

Nem tekintem magam írónak, még közírónak sem. Egyszerűen csak bátorkodtam papírra vetni a gondolataimat, melyek zöme meg is jelent különféle nyomtatott lapokban, folyóiratokban (pl. Beszélő, Mozgó Világ, ÉS, Élet és Világosság stb.), néhány cikk pedig nyilvánosan elhangzott beszédem írott változata. Mindezeket kiegészítettem egy-két újabb teleírt lappal.

A könyvnek nincs központi mondanivalója, és csak lazán szerkesztett (köszönet az ebben való segítségért is). Egyszerűen valamilye számadás életem egyik megnyilvánulásáról az elmúlt évtizedekből.

Bízom benne, hogy az Olvasó talál benne kedvére valót is. Ha pedig vásárol egy kötetet, az nekem öröm. A kiadó ugyanis részese-dést ígért a remélt bevételből, s így alkalmam nyílna arra, hogy a kormány által sanyargatott és kivéreztetett szervezeteinket az Önök nagyvonalú segítségével én is támogathassam.

2025. január

Iványi Gábor

„Minden bajunk gyökerénél korunk legfőbb szerencsétlensége, az embertelenség található” – írta François Mauriac a naplójába 1954 szeptemberében. Kérded, miért vagyunk e világon? Mi az életünk értelme? Egyszerűen válaszolhatnám, hogy sem a világnak, sem a mi életünknek nincs értelme. Még egyszerűbben, hogy azért élünk, mert élni jó. Az istenhívőknek megnyugvás: a világ és benne mi azért vagyunk, mert Isten megteremtett. Iványi Gábor életét számba véve mégis azt mondom: azért vagyunk e világon, hogy emberré legyünk, emberek maradjunk az embertelenségben. Embernek lenni a legnagyobb teljesítmény. S megfordítva: a teljesítményed tesz emberré.

Korunk erkölce s erkölcstelensége azon alapszik, hogy az emberi közösséget a barát-ellenség, hívő-máshitű, hitetlen, mi-ők, enyém-tiéd viszonyok egyszerre szagztatják és teremtik. A hatalmasok válogatása ez. A gépezeteké. És lehet, aki tegnap barát, ma ellenség. Reggel mi, délben ők. Egy perce tiéd, most az enyém. „Szörnyű ez a bizonytalanság, remélem, tartós lesz” – írta Oscar Wilde. Az embertelenség tartós.

Iványi Gábor rosszkor, rossz helyre született. Sötét kelet-európai diktatúrába Magyarországon. Iványi Gábor rosszkor és rossz helyen néz szembe utolsó éveivel. Sötét kelet-európai diktatúrában Magyarországon. Embertelenségben nőtt fel. Embertelenségben „várja a véget, a sűrű homályba bukót, a csodákat”.

A nyolcvanas évek végén, kilencvenes évek elején hitt abban, hogy egy leváltott, rossz régi rendszer helyébe új, emberarcú rendszert lehet teremteni. Az intézmények változása az emberek

változásához vezet. Jó intézmények jó embereket nevelnek. Emberi intézmények és igaz emberek állnak a szegények, az alul lévők, a társadalmi némák pártján. Őt Isten erre küldte. A magamfajta szabadgondolkodót pedig saját embersége. 1989 eszméje: jobb társadalom, jobb emberekkel.

„Az erény követése: jónak lenni, nem csak jónak látszani” – írta Benjamin Franklin, s azonnal sorolta a protestáns erényeket: csend, rend, elszántság, takarékoság, szorgalom, őszinteség, igazságosság, mértékletesség, nyugalom, tisztaság és alázat. Ezeknek az egyetemes erényeknek a birtokában ellenségeid akkor is nyugodtan élhetnek, ha veszítenek, ha kisebbségben maradnak, mert egyetlen győzelem sem végső győzelem, egyetlen vereség sem végső vereség. Egyetlen megoldás sem végső megoldás (Endlösung). Csakhogy kiderült, hogy 1989 szellemét, a párbeszéd, az együttműködés, az emberszámba vevés szellemét legyőzte a pénz és a hatalom barátja, a pénztelenek és hatalom nélküliek ellenséggé válásának farkasfőjű szelleme.

Iványi Gábor eldöntötte, hogy megszervezi a pénztelenek és hatalom nélküliek kis világát. A Dankó utcai Noé bárkájára menekíti az embertelenség özönvize elől a hajléktalanokat, a szegény gyerekeket, a menekülteket. Helyettünk, egy egész társadalom helyett. Helyettünk lett a szegények embere. Helyettünk fogadta be az afgán orvosnőt és a kárpátjai menekült hegesztőt. Helyettünk ment el bocsánatot kérni Örményországba az azeri baltás gyilkos kiadatásáért. Helyettünk avatott emléktáblát a Kamenyec-Podolszkijban elpusztított zsidókért. Helyettünk vitt élelmet lerombolt ukrán falvakba. Helyettünk kért bocsánatot az ukrán emberektől a vezetőink bűneiért és társadalmunk közönyéért. Helyettünk ember az embertelenségben.

A zsarnok legjobban önmagától fél. Attól a korábbi zsarnok-előtti, sőt, zsarnokölő önmagától, aki volt. Azokat gyűlöli, akik látták őt, amikor még nem lopott. Akik hallották őt, amikor még nem hazudozott. Akik barátai voltak, amikor még voltak barátai. Akik mellette álltak a bajban. Aki megkeresztelte Ráhelt és Sárát. Akik hitték, hogy Ember. Az embertelen ezeken a látó, halló és érző embereken keresztül gyilkolja le magában az Embert. Őket kell megsemmisítenie, ők a lelkiismerete. Iványi Gábor a harácsoló, öntagadó, embertelen zsarnok szembejövő fiatalembere. Meg kell semmisítenie. Nincs kegyelem szegénynek, gyereknek, hajléktalannak, menekültnek. Nincs kegyelem az Embernek és művének.

Rendőrt kell rá küldeni. Ügyész elé kell állítani. – Hívó ember Ön, ügyész úr? – Igen, református hitben keresztelték, abban élek. – Milyen nap van ma, ügyész úr? – Csütörtök. – Bizony, nagycsütörtök, ügyész úr! – Jaj, Istenem, ne haragudjon rám, Iványi úr! Csak a dolgomat teszem. – Dolgát tette Júdás, ügyész úr. Csak dolgát végezte Heródes. Kezét mosta Poncius Pilátus. És mit sem tudott az egésztől, tette a dolgát a Császár. Így tenni fogja a dolgát a végső Bíró, amikor engem is, Önt is, sőt, az Ön parancsoló gazdáját is, ügyész úr, elszámoltatja ama napon.

„A te órád is eljön, mindannyiunk órája eljön egyszer. / A végső vérrel-verejtékezés. / A végső félelemben, magadért... / Mindazokért, akik a félelem / és halál árnyékában élnek. / ... akik szeretnek, ... akik gyűlölnék. / ... / Heródesért, Annásért, Kaifásért. / És azokért a szegény poroszlókért, / kik nyomban elindulnak ellened, / fáklyákkal, dárdákkal, kardokkal, kötelekkel.” (*Rónay György versrészlete*)

Leviszik. Megy. Rabosítják. – Álljon a falhoz! Odaáll. – Nézen szembe! Szembenéz. Szemébe nézek. Szeretet és megértés.

Szemébe nézel. Te vagy benne emberségeddel, egész valóddal. Ő, igen, Ő nem mer a szemébe nézni. Bűnei néznének vissza rá. Szemébe nézünk. Biztat: ne féljete! Szemébe néztek. Még ott a mélyben, eltemetve látja bennetek az Embert. Ők, a hatalmasok és pénzese, Ők gúnnyal és megvetéssel nézik. Millió és millió megalázott és megszomorított szegény néz rájuk ártatlan gyermekszemekkel. A Hatalom gépének felvétele a bűnügyi fotón. Látjátok? Az első és utolsó Ember áll a falnál.

„Körülnéztem: szerettem volna néhány / szót váltani jó, meghitt emberekkel, / de nyirkos éj volt és hideg sötét volt, / Péter aludt, János aludt, Jakab / aludt, Máté aludt és mind aludtak... / Kövér csöppek indultak homlokomról / s végigcsurogtak gyűrött arcomon.” (*Dsida Jenő*)

Jogos lenne Iványi Gábor feljajdulása: Uram, Uram, mért hagytál el engem? Sátáni gonoszsággal rombolták le életművét. A zsarnok a kastélyában udvaroncaival hahotázik. Jön a kisép-rűzés. Megérte, Gábor? Nem tudhatom, hogy mit válaszolt, válaszolt-e egyáltalán az ő Istene. Segített-e a válasz? A kevés, embernek lenni vágyó nevében írom és mondom: bizony megérte! Példát adtál. Értelmet. Tettet. Embernek lenni lehetetlen. De csak azért érdemes élni, hogy megpróbáljuk a lehetetlent.

Lengyel László

Évinek

Az első szabadon választott parlament szabad demokrata frakciójában a padsor szélén ültem. Mindig szerettem az utolsó vagy a szélső ülőhelyet, mert onnan zajtalanabban és rövidebb úton lehetett távozni, ha az élet fölös nehézségeket támasztott. Ez most amúgy a negyedik sor volt. Egyik oldalamon Raj Tamás ült, akivel mind teológiai-judaisztikai kérdésekről, mind pedig az Országgyűlés különféle tagjairól sok érdekes dolgot megvitathattunk, mert Tamás mindenkit ismert, az összes nyilvános és egyéb történetével együtt. Előttem pedig Király Béla. Emlékszem, hogy amikor a délszláv háború kibontakozott, egyszer előrehajoltam hozzá, és megemlékeztem, hogy mint tudott, ő kapcsolatban áll az Egyesült Államok katonai vezetésével, s nem gondolja-e, hogy szólnia kellene, hátha most mindjárt az elején megakadályozható lenne az értelmetlen vérontás a szerbek és a horvátok között egy beavatkozással. Ötvenhat hőse kissé merev tartású nyakával, félig-meddig hátrafordulva azt mondta: „Lelki atyám (mindig így hívott), nem tudnék ilyet javasolni az Egyesült Államok elnökének. Tudod, úgy vagyunk mi, katonák ezzel, hogy egy darabig sajnos muszáj tűrni, hogy a háború örületébe belesodródott felek egymásnak essenek. Aztán eltelik egy idő, persze sok-sok áldozat lesz, és az is igaz, hogy a háborúzó feleknek hiába van már elégük, abbahagyni mégsem tudják. De meg kell várni, amíg belefáradnak, s talán egy kicsit már szégyellik is a dolgot. Addig viszont megállítani őket csak iszonyatos ember- és anyagi áldozatok árán lehetséges.” Milyen igaza volt. Végül az örült háborút lezáró beavatkozás

amerikai tábornoka az akció előtt világossá tette, hogy ha egy hete van, vagy egy hónapja, az mekkora emberi veszteséggel járna. Ha nem szabnak határidőt, akkor a veszteség minimális lesz. Így is lett, egyetlen katonája sem esett el.

Visszatérve sorszáli helyemre. Ha a parlamenti patkó adott szejtével szemben álltunk, akkor ez a negyedik sor bal széle volt. Ott egy gyalogösvény vezetett a terem belső szónoki-jegyzői pontja felé, illetve ezen lehetett kijutni a csodálatos folyosóra, ahol mindig megbámultam a számozott réz szivartartókat, az oszlopfőket díszítő, mesterségeket szimbolizáló figurákat, az alsó- és felsőházi terem halljának sokszínű, egybeszőtt óriási perzsa-szőnyegét és egyebeket. Jobb felőli szomszédom a következő cikk szélén ülő Mécs Imre volt. Emlékszem a vitára, melyet egy Zimányi nevű, 56 után négy évet ült kormánypárti képviselő indított, aki azt terjesztette be, hogy a forradalom utáni le-számolás még élő vészbíráitól törvényi úton vonattassék meg a nyugdíj, és legyenek legalább megbélyegezve. A parlament-ben rajta kívül volt néhány 56-os túlélő, köztük három úgy-nevezett „kegyelmes úr” is, egyikük éppen Mécs Imre. A titulus alatt az értődött, hogy az illetőt 56 után halálra ítélték, de végül néhány év börtön után kegyellemmel szabadlábba kerülhetett. Heves szónoklatok hangzottak el mind a kormánypárti, mind az ellenzéki oldalról. Mécs Imre azonban nem szólalt fel. Egy idő után odafordultam hozzá, és azt kérdeztem: „Te mint kegyelmes úr, miért nem mondasz valamit?” A válasza megrendítő volt: „Tudod, már-már véletlenül keveredtem abba a helyzetbe egyetemista koromban, aminek ez a legsúlyosabb ítélet lett az eredménye. Pedig nem is vettem részt fegyveres harcokban. Mindenesetre az ítélet kihirdetése után kilenc hónapot ültem a siralomházban. Mivel e szörnyű eljárás része volt, hogy a kivégzés időpontját nem közölték, a dolog úgy működött,

hogy amikor a belső döntés megszületett, akkor reggel egyszerűen közölték az érintettel, hogy keljen fel, és induljon a bitófa alá. Kilenc hónapon át minden áldott reggel, amikor megcsikordult a zár az ajtómban, arra ébredtem, hogy talán ma jött el a pillanat. Az a különös, hogy ez alatt az idő alatt, ami megégyezik egy magzat kifejlődésének és kihordásának időszakával, valami rendkívüli belső lelki átalakuláson mentem keresztül, amit – úgy érzem – most egy pillanat alatt elveszítenék, ha hozzászólnék ehhez a vitához.” Végül nem valósult meg a számonkérők törvényi akarata.

Mindannyian a nagy Bíró elé készülünk, aki nem kárhozatra, hanem életre akar ítélni minket. Boldog, akit nem a számonkérés, a bosszú, a mások politikai és emberi megsemmisítése ösztönöz, és élete végsőnek tűnő pillanataiban is nyitott tud maradni a lélek nemesedésének valamely formájára.

2024

Azok az események, amelyek méltók arra, hogy a történelem homlokpántjában ékkőként ragyogjanak, születésük pillanatában abban a helyzetben vannak, amikor nélkülözhetetlen kelleik még megrajzolhatók. A történelmi háttér még gazdagon virít, megnevezhetők a szereplők, s a nagy szőttes sokszínű szándékszálai különválaszthatók. Később azután beköszönt a másolatok trafikvilága. Megjelennek az eredetinek papír- vagy porcelán-, fekete-fehér, színezhető és színes, aranyozott, sőt zenélő változatai is.

Ez az első karácsony.

Hogy mikor köszöntött be, ma már megállapíthatatlan. Minden attól függ, hogy az időpontot égi jelekben vagy despoták országlásának idejében mérjük. Ezek pedig más és más pillanatot rögzítenek. A tény az, hogy Nagy Heródes vízkórsága és bélbaja annyira eluralkodott, hogy többé nem futhatott Rómába. Immár elfeledték – milyen vészes gyorsasággal –, hogy segélyeket is osztogatott, és a körülmények javítása céljából közmunkát szervezett. Csupán barátai, rokonai és szerelmei körében végzett esztelen vérengzéseinek borzongató képei maradnak. Nem képes meggátolni, hogy távozása után 5-6 hatalmi kör létre ne jöjjön. Megerősödnek régi-új pártok, farizeusok, írástudók, szadduceusok, Heródes-pártiak, zelóták.

Új adókonceptió formálódik, s ez könyörtelenül megmozgat mindenkit. De csupán annak a Valakinek a megszületése, az az új dolog az érdekes. Nem a József nevű szakmunkás az apja. Mária foganta, de alig ért belőle valamit. A bölcső körött

kavargó lábatlankodásban fölbukkannak a handabandázásukról jól ismert pásztorok. Befolyásos külföldiek anyagi támogatást hoznak. A helyi többség bizalmatlan és elzárkózó. Heródes udvara vicsorog, és titkon fegyverkezik. Az egyház még mindig ebben a vonzásövezetben lebzsel, és képtelen elszakadni. Tombol a csodavárás, ugyanakkor nem titkolható a csalódás sem. Júda oroszlánja helyett csupán egy bárány érkezett!

De ez az első karácsony!

Még minden eredeti. Én mindennek ellenére még álmélkodom, hódolok, és boldogan együtt kornyikálok a halhatatlan égi kóruossal: „Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek, és a földön békesség, és az emberekhez jóakarát!”

1990

Lapozgatom a Szentírásban az evangélisták érzékeny húsvét körüli riportját. Jó, hogy ilyen kíméletlenül őszinték. Kár, hogy ennyire gyarlók a mellékszereplők. Vagy nem mindannyian?

Hogyan csaphatott át virágvasárnap eufórikus forradalmi hangulata nagypéntek gyilkos őrjöngésébe? Ha az apostolok nem értik félre a helyzetet, s nem építgetik oly vakon remélt pozícióik légvárait, talán nem oldanak oly sebesen kereket a legforróbb pillanatban; ha egyikük nem adja el a rabszolgák napi árfolyamán Mesterét; talán ha a saját hősiességébe szerelmes Péter, megriadva egy nagyszájú cseléd lány ugratásaitól, nem tagadja meg átkozódva a Názáretit; talán ha az egyházi elit nem olyan egyöntetűen Kajafás-párti...

Mert amúgy olyan soványka a tényállás! Hogy Jézus félreérthetően fogalmazott az egyházi ingatlan sorsát illetően, s küldetéstudatát a hangulatformáló demagógok istenkáromlásnak minősítették.

Mondom, a mellékszereplők hitványsága nélkül talán nem lenne ennyire komor a passió háttere.

Mindenesetre a szenvedéstörténetben évről évre megakad a szemem a felajzott forгатagban egy csoportnyi nőn. Nagyon szeretem őket. Nemcsak Jézus anyját vagy Zebedeus céltudatos feleségét, hanem a kis utcalányt, Magdalénát is. Az ő vonzalmuk az érthetetlen általános hangulatváltásban mit sem torzult. Könnyük – állhatatos, csöndes demonstráció – nem vigasztalan zivatar. Inkább valamiféle kristály, amelyen át a mánál távolabbra, a húsvéthajnal sötét, üres üregén is túlra, a reménység, az élet győzelmes világosságába pillanthatunk.

1991

Pásztorok, pásztorok örvendezve...

Mindig, még így vénülő fejjel is, magával sodor a gyerekkori emlék. Bámulom a fa alatt az ajándékokat, s hallgatom az ismerős történetet a pásztorokról, „akik künn a mezőn tanyáztak és vigyáztak éjszakán az ő nyájok mellett”, s azon tűnődöm, hogy milyen rossz lehet nekik – se karácsonyfa, se pingpong-ütő, se töltött káposzta, se bejgli. Szolgálatban vannak. Most is ők jutnak eszembe, mikor Zsoltikára gondolok.

Zsoltika a két öccsével együtt itt nőtt fel a fölöttünk lévő lakásban. Vidám, de koraérett fiúcska volt. A családban nincs apa, ne kérdezzük, miért. Zsoltika kisgyerekkora óta bekapcsolódott a családfenntartás ügyeibe.

– Milyen ügyes ez a Zsoltika! – paskolgattuk az arcát, mikor a halastól első keresménye gyanánt két pontyot hozott haza.

A mama mindig négykor ment el dolgozni. Telefonon ébresztette a fiúkat, Zsoltika reggeliztette őket, ő veszekedett velük, ha túlságosan álmatagon készülődtek, s délben újra csengett a telefon, hogy mit hol talál, miben, hogyan süssön-főzzön.

Aztán egyszer a mama elment az orvoshoz, mert már csaknem elviselhetetlenül fáradtnak érezte magát. Asszonykéz nagyságú foltot találtak a tüdején, ijesztő hangokat hallottak a szíve felől. Hiába erősködött, leszázalékolták. Zsoltika közben felcseperedett, ma tizenöt éves nagyfiú, és állatgondozói szakon tanul egy szakmunkásképzőben. Arról álmodozik, hogy állatorvos lesz. A múlt évben komolyan összevesztünk. Valahogy kiokoskodta, hogy a szakmunkásképzőt elvégezhetné levelezőn is, közben kereshetne.

– De micsoda dolog – érveltem –, hogy egy ilyen kis fiatal-
ember már tizennégy-tizenöt évesen dolgozni kezdjen?

Ő arról morgott, hogy nincs egy rendes nadrágja sem, hogy az anyja nem tudja kifizetni a rezsit. Csakugyan, a kilencezer-háromszáz forint nyugdíj, a családi pótlék, a rendszeres nevelési segély és az éppen nemrégiben elapadt, állam által megelőlegezett ezernégyszáz forintos gyerektartás mindösszesen tizenkilencezer-hétszáz forintra rúg.

Zsoltika végigdolgozta a múlt nyarat, hogy letehesse majd a gépkocsivezetői vizsgát, és egy jobb cipőt vehessen.

– Értsd meg, kislány, nem tudom elindítani a fiúkat – mondta szeptemberben a mama, és elkérte a cipővásárlás után maradt pénzt. Zsoltika feltehetően megértette, mert nem mondott semmit. Minden hétvégén szolgálatban van, így dolgozza le a nyári kötelező gyakorlatot, hogy joga lehessen júniustól szeptemberig munkát vállalni. Harmadmagával kétszázötven szarvasmarhát gondoz. Reggel négykor kel, odavonatozik, etet, almoz, tehenet vakar, az ő dolga az állatmozgatás, kalodázás és a vemhes jószágok kiválogatása. Fél öt körül már készülődhet is haza az álmos vonattal.

Az idén karácsony vigíliáján ő lesz az ügyeletes is. Hiszen a társai már családos emberek...

Szentkarácsony éjszakáján, mikor a liturgiában a pásztorok és angyalok találkozásához érek, bizonyosan eszembe jut majd Zsoltika, róla a gyermekek jogai, arról igazságosabb új világunk, s meglehet, minderről még valami olyasmi is, ami isten őrizzen, hogy kicsússzon a számon. Dehogyan vetemednék bármi illetlenségre? *A csendes éj, szentséges éjen*, mikor a jóra való pásztorok, pásztorok örvendezve sietnek Jézushoz Betlehembe?

Hiszen volt nekem gyerekszobám!

1992

Széljegyzet az utolsó vacsorához

Ismét „elközelgetett a kovásztalan kenyerek ünnepe, mely húsvétnek mondatik”. Megtámasztom még egyszer „a nagy vacsorálóhely” ajtófélfáját. Utoljára ülnek így együtt, egy asztalnál a tanítványok és a Mester. Ezután legfeljebb már csak foszladozó festővásznak elfakult bús férfiportréit mustrálhatjuk – ki is volt köztük Péter, János, Júdás? Akármelyik is lehetett volna. Olyan egyformák. Az asztalon a bujdosás emlékei, a keserűfüvek, a hirtelen sült áldozati bárány, bor, kovásztalan kenyér s a tál a bemártott falatnak.

S az apostolok? „Támada pedig köztük versengés is, hogy ki tekinthető köztük nagyobbak.” Ekkor Jézus kendőt köt maga elé, s mosni kezdi a tanítványok lábát. Egyedül Péter képes úrrá lenni a zavarán, s ha már nem beszélheti le a nagy tanítót a kellemetlen szolgálatról, arra kéri, hogy akkor a fejét és a kezét is mossa meg. „Az Emberfia” azonban megmarad a földön jól megvetett vaskos lábaknál.

Barátaim! Ahogy így végignézek az utolsó vacsora asztalánál ülő, titkokba rejtett, zavart arcokon, már tudom – semmi a fejmosás kárhoztató farizeusi fennhéjázása, semmi a pilátusi tehetetlen-gyáva kezek mosogatása.

De le tudna-e, Barátaim, közülünk valaki még mélyen hajolni, hogy megmossa a többiek kanyargó ösvényeken itt-ott besározódott lábát? Arra én mindenkor szívesen felnéznék.

Legyetek mind nagyok, kedves Apostolok! De „aki nagy akar lenni köztetek, legyen mindnyájatok szolgája”!

Tavasza... Virágvasárnap... Az élet örök... Örökélet... Élet... Erről beszéltem nem messze innen**, csak ellenkező irányban, úgy százötven kilométerre onnan. Friss fűben topogtam, szá-
kállamba, hajamba hullottak az aranyeső szirmai. Láttam, az el-
fűrészelt akácfa is éled, kivirágzik majd a víz illatától.

A gyerekek valami Lánchíd melletti tűzijátékról beszélnek. Száguldunk visszafelé az M3-ason. Elcsavarom a rádió gomb-
ját... „Huszonkét óra. Önök a Késő esti krónikát hallják...”
Igen. Hallom. Nagyon sötét van.

Már régen csak a kerekek dobolnak.

Felvillan egy régi-régi kép. Emlékezetes, nagy történelmi pillanat.

1986. március 15. A rakpart pesti oldalán, a Petőfi-szobor felől a rendőrség különleges alakulatai a Lánchíd irányába szo-
rítják a tüntetőket. De az Akadémia felől is egyenruhások se-
regei állják el az utat. A tüntetők egymást taposva, rendezetlen sorokban törtetnek, amerre lehet. Ekkor visszafordul az utolsó sorokból egy kicsi asszony és egy kisfiú. Egymás kezét fogják, szabad kezükben törékeny hurkapálcára ragasztott aprócska nemzetiszín zászló és virág. Megindulnak visszafelé, a görcsö-
sen szorongatott gumibotok irányába. Úgy ballagnak kéz a kéz-

* Solt Ottilia legkisebb fiának tragikus halálhírére.

** Ez volt az a nap, amikor Solt Ottilia fia, Máté és egy másik fiú balesetben meghalt. Ottilia kómába esett. Öten utaztak egy Trabantban. A szövegben az „innen” azt jelenti, ahol éppen jártam, és ahol hallottam a rádióban a balesetről. Az „onnan” pedig a baleset helyszíne, az M1-es. (IG.)

ben, mintha korzóznanak. A virág, mint Mózes botja. Ketté-
nyílik a „zárt alakzat”, az arctalan, rettegő gyűlölet tengere,
és ők átsétálnak „száraz lábbal”. Sorfalat az egyetlen anyának!

Sorfalat az egyetlen fiúnak!

Nincs saját kora. Kihajtott, mint a szélsodorta mag, dacolt
az őrző viharokkal. Siratjuk őt, mint „siratják az Egyetlen
Fiút”.

Örökkévaló, az Egyetlen Fiú Atyja, a Te leheleted ad életet
füveknek és minden élőnek. Bujdosásunk idejét te tudod.
Gyűjtsd tömlődbe könnyeinket! Nem a holtak dicsérnek té-
ged, sőt „mindenek élnek neked”. Ne légy távol tőlünk, mert
nincs, aki segítsen! „Még ha a halál árnyékának völgyében já-
rok is, nem félek a gonosztól, mert Te velem vagy.” Nem veszek
el, mert Te fogod kezemet. Igen, Uram. Te fogtad kézen fiadat.
Mondd mennyei seregeidnek, hogy nyissanak utat, mert a fiú
érkezik. A Férfi...

Tavasza... Nagypéntek... Húsvét... Az élet örök... Örök-
élet... Élet...

1993 virágvasárnapján

Valamikor, még jóval a rendszerváltás előtt, írni akartam valamit magunkról, útlevelemmel és amúgy általában alapvető emberi jogokkal alig rendelkező ellenzékiekéről, akik keserűségüket olykor egymással való torzsalkodással csillapították, s akik mégis ebben a körben és itt érezték magukat otthon, noha számtalanszor hallhatták, hogy senki nem fog utánuk sírni.

Emlékszem, akkoriban valamiért kimentem az ügetőre (talán Krassóval akartam találkozni?), s megakadt a szemem egy borzas verébhadon, mely olyasmi felett civódott, amire a versenylovaknak már vélhetőleg nem volt szükségük. Megkapott a kép, s így kezdtem ezt a kis szösszenetet, amelynek *Itthon* lett volna a címe, s amely maradt az asztalfiókban, azután elkallódott: ... mégis eltéblábolunk itt, lármás verébhad, gőzölgő lóganaj között, magot keresve.

Ha netán nem szeretnétek a fekete-fehér verebet, csak a szebb rajzolatú és színes énekes- vagy díszmadarakat, vagy tesszem azt, a sohasem volt, mégis bámulva tisztelt griffet és turult, netán példaképetek az ibolyát alulról szemlélő strucc, ne feledjétek, hogy a kis szapora, lármás, szemtelen, fésületlen repdeső az Úr kedvenc madara. Hiszen miért mondta volna, hogy „nemde öt verebecskét meg lehet venni két filléren, mégis egy sem esik le azok közül Mennyei Atyátok tudta nélkül”?

Őszintén hiszem, hogy képesek vagytok megkülönböztetni a verebet a kerecsensólyomtól, és ezért elmondhatok nektek valamit Katiról.

Úgy van, valóban benne volt abban a bandában, amelynek két tagja agyonverte az Átmeneti Szálló lépcsőjén azt a 28 éves románt, aki kész volt áldozni gerjedelmei kielégítésére, de úgy vélte, hogy a markecolásnak nem köteles alávetni magát.

Igen, feltételezhető, habár nem bizonyítható, hogy az ő bujtotgatására törték el a mocskos szájú Pálinkásné orrát.

Nem lehetetlen, hogy a jól futó Juli és Mariann mellett afféle felhajtó és falazó volt. Szegényke, ő maga nem örökölt olyanféle szövettöbbletet, hogy rajta akár csak egy sörösüveg sötét lencséjén keresztül is valami vonzót vagy alkalmi megragadhatót bárki találhatna. Még a bőrszíne is inkább szürke, mint barna vagy fehér. Azután, mivel infantilis és fecsegő, elkergették maguk mellől a nagymenők.

Jól tudjátok, a seprűtől kapott „ideget”, s azután le is százelkolták. De gondoljátok meg, emberek, hogy ti is többre hívatatok, mint hogy örökké mások szemetét takarítsátok.

Ha már tanácskozássra hívtalak benneteket, azt sem hallgathatom el, hogy Kati ült is, ráadásul kétszer, éspedig biztosan nem ártatlanul. Ő henceg vele (vagy csak ijesztgeti a lakótársait?), hogy annál a rablásnál meg is fojtották az öregembert. De „nagyon bűnhődött” a börtönben. Többször felvágta az ereit. Telis-tele mindkét karja vastag hegekkel. Ha megröngeneznénk, vagy csak jobban megfigyeljük a járását, akkor is kiderülhet, hogy mindkét combcsontja és a medencéje is eltört, amikor kiugrott az ablakon. Meg egyszer fel is akasztotta magát. Olyan ügyetlenül vágta le, hogy amikor tehetetlenül lezuhant, a priccs szélén a metszőfogai mind kitörtek.

Nektek igazatok van Emberek, Kati elviselhetetlen. Időnként teljesen az. Ilyenkor verekszik, és mindenkibe beleköt, ököllel beveri az ablakokat, betolakszik mások szobájába, elveszi, ami